

ADANA KALKINMA PARTİSİ
T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 31.10.2014
Sayı : 473

TÜRKİYE BÜYÜK MİLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Şuay Alpay
Elaazır Mv.
Konya Mv.
Kerim Ölkül
(3)

Bülent TURAN
İstanbul Milletvekili
(1)

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Kırsal Plan ve Bütçe			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	31 Ekim 2014	E. No:	2/2418	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
cel	sl	me	mb	kan
TBMM BAŞKANI	[Signature]			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
3 1 Ekim 2014
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
3 1 Ekim 2014
No : 347627

GENEL GEREKÇE

Hukuk devletinin, demokratik uygarlığın en önemli aşaması olduğuna kuşku bulunmamaktadır. Bireysel gelişim de toplumsal ilerleme de ancak hukuk güvenliğinin sağlandığı bir hukuk devleti modeli içinde mümkündür.

Hukuk devletinin en önemli varlık şartlarından biri de, yargı sisteminin adil ve etkin işleyişini temin etmektir. Etkin işleyişin en önemli boyutunu da yargılamaların makul sürede sonuçlandırılması oluşturmaktadır. Yargının çatışmalı çıkar alanlarını, hakemlik vasfıyla düzenleyerek sosyal barışı sağlaması, sorun ve ihtilaflara süratle çözüm bulabilmesine bağlıdır.

Bununla birlikte, gelişen sosyal ve ekonomik ilişkiler, yargı mercilerinin görev alanındaki sorun ve ihtilafların da çeşitlenmesine yol açmıştır. Gerek Anayasamız, gerekse temel haklara ilişkin uluslararası belgeler tarafından teminat altına alınan adil yargılanma hakkının ayrılmaz bir parçası olan “makul sürede yargılanma hakkı”, gittikçe büyüyen ağır bir iş yükünün baskısı altındadır.

Ülkemizde, hukuk ve ceza yargılamalarında, her yıl yaklaşık altı milyon dosyanın ilk derece mahkemelerinin önüne geldiği göz önüne alındığında, bu iş yükünün kapsam ve sınırları daha iyi anlaşılacaktır.

Mahkemelerin işleyişini aksatan ve etkinliğini kıran ağır iş yükü, sadece ülkemiz için değil, dünyadaki pek çok ülkenin en önemli sorunlarından biridir. Hatta, “adil yargılama hakkı” ihlallerine dayalı şikayetleri inceleyen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bile kendi işleyişini tıkayan ağır iş yükünü tasfiye etmek için çözüm arayışına girmek zorunda kalmıştır. Bu güncel sorunun çözümü; toplumların adalet beklentisine cevap verilebilmesi adına hayati önem taşımaktadır.

Makul sürede yargılanma hakkı, ilk yazılı anayasa olarak bilinen Magna Carta’da; “Kimseye hakkı ve adaleti satmayacağız, menetmeyeceğiz ve geciktirmeyeceğiz.” sözleriyle ifadesini bulmuş ve tüm insan hakları belgelerinde istisnasız biçimde teminat altına alınarak, zaman içinde sarsılmaz bir evrensel norm haline gelmiştir. Bu kapsamda, sözü edilen hak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde düzenlenen “adil yargılanma hakkı”nın en önemli unsurlarından birini teşkil etmektedir.

Bu ilke, “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.” hükmünü amir olan Anayasanın 141 inci maddesiyle iç hukukumuz yönünden de bağlayıcı bir üst norm halini almıştır.

Son dört yıl içinde yürürlüğe konulan birçok kanunla yargının iş yükünün azaltılmasına ve yüksek yargı organlarının kapasitesinin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler, göreceli biçimde olumlu sonuçlar doğurmuş; mahkemeler ile yüksek yargı organlarının yargılama süreleri hissedilir ölçüde kısalmıştır. Ne var ki, yargılamanın “makul sürede” tamamlanabilmesi hedefi, ağır iş yükü baskısından bir türlü kurtulamayan yargı teşkilatınca, tam anlamıyla yakalanamamıştır.

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce ortaya konulan ve Yargıtay’ın resmi internet sitesinde yer alan istatistiki bilgiler çerçevesinde, Yargıtay’daki dosya sayıları incelendiğinde;

Ceza dairelerinde,

2010 yılı sonu itibariyle 364.500,

2011 yılı sonu itibariyle 367.329,

2012 yılı sonu itibariyle 341.536,
2013 yılı sonu itibariyle 355.135,
30 Eylül 2014 tarihi itibariyle 394.617 derdest dosyanın bulunduğu;
Hukuk dairelerinde ise,
2010 yılı sonu itibariyle 171.814,
2011 yılı sonu itibariyle 186.897,
2012 yılı sonu itibariyle 165.514,
2013 yılı sonu itibariyle 164.536,
30 Eylül 2014 tarihi itibariyle 215.175 derdest dosyanın bulunduğu anlaşılmaktadır.

Özellikle 2014 yılı Eylül ayı rakamları dikkate alındığında, 2011 yılında Yargıtay üye sayısında yapılan artışın, biriken iş yükünü eritmeye yeterli olmadığı görülmektedir. Ayrıca, ceza dairelerinde davaların ortalama görülme süresi 2012 yılı itibariyle 306 gün iken, bu sayı 2013 yılında 328 güne yükselmiştir. Bu rakam da ceza dairelerinin iş yükünde önemli bir azalma olmadığının diğer bir göstergesidir.

Bununla birlikte, Yargıtay'ın bazı ceza dairelerinin 30 Eylül 2014 tarihi itibariyle iş durumuna bakıldığında;

4. Ceza Dairesinde, derdest dosya sayısının 59.286, çıkan iş sayısının 2013 verilerine göre aylık 3.101,

6. Ceza Dairesinde derdest dosya sayısının 55.271, çıkan iş sayısının 2013 verilerine göre aylık 2.345,

7. Ceza Dairesinde derdest dosya sayısının 28.312, çıkan iş sayısının 2013 verilerine göre aylık 2.302,

10. Ceza Dairesinde derdest dosya sayısının 40.854, çıkan iş sayısının 2013 verilerine göre aylık 1.066,

11. Ceza Dairesinde derdest dosya sayısının 33.940, çıkan iş sayısının ise 2013 verilerine göre aylık 1.842,

olduğu görülmektedir.

Bu verilere göre, halen derdest olan dosyalar, ilgili daireye yeni dosya gelmemesi şartıyla; 4. Ceza Dairesinde 20 ayda, 6. Ceza Dairesinde 24 ayda, 7. Ceza Dairesinde 13 ayda, 10. Ceza Dairesinde 39 ayda ve 11. Ceza Dairesinde 19 ayda sonuçlandırabilecektir. Bu tahmin dairelerin geçmiş dönem çalışma performansları ile başkaca hiçbir işe bakmamaları şartına dayalı olup, yeni gelecek dosyalar belirtilen süreleri daha da uzatacaktır.

Ceza dairelerindeki bu iş yükü yanında halen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında, dairesine gönderilmeyi bekleyen 300.000'i aşkın dosya olduğu da not edilmelidir.

Diğer yandan;

Yargıtay'ın bazı hukuk dairelerinin 30 Eylül 2014 tarihi itibariyle iş durumuna bakıldığında;

9. Hukuk Dairesinde, derdest dosya sayısının 27.029, çıkan iş sayısının 2013 verilerine göre aylık 3.206,

17. Hukuk Dairesinde derdest dosya sayısının 15.385, çıkan iş sayısının ise 2013 verilerine göre aylık 1.680,

olduğu görülmektedir.

Bu verilere göre, halen mevcut derdest dosyaları;

9. Hukuk Dairesinin 9 ayda, 17. Hukuk Dairesinin 10 ayda sonuçlandırabilmesi muhtemeldir.

Bunun yanında dosya sayıları dikkate alındığında, Ceza Genel Kurulunun 13 ayda, Hukuk Genel Kurulunun ise 16 ayda sonuçlandırabileceği sayıda derdest dosyası bulunduğu görülmektedir.

Danıştay'ın durumu incelendiğinde devreden dahil yıl içinde gelen dosya sayısının;

2010 yılında 295.502,

2011 yılında 342.746,

2012 yılında 347.890,

2013 yılında 355.531,

14/10/2014 tarihi itibarıyla 305.259 olduğu,

Belirtilen yıllarda karara bağlanan dosya sayısının;

2010 yılında 101.753,

2011 yılında 135.751,

2012 yılında 138.627,

2013 yılında 165.501,

14/10/2014 tarihi itibarıyla 88.431 olduğu,

Yine aynı yıllarda, sonraki yıla devreden dosya sayısının ise sırasıyla;

2010 yılında 193.749,

2011 yılında 206.995,

2012 yılında 209.263,

2013 yılında 190.030,

14/10/2014 tarihi itibarıyla 216.828 olduğu görülmektedir.

Danıştay'da dosyaların ortalama görülme süreleri incelendiğinde;

2010 yılında 570 gün,

2011 yılında 507 gün,

2012 yılında 535 gün,

2013 yılında 460 gün olduğu anlaşılmaktadır.

Davaların yüksek mahkemeler önünde uzun süre beklemesi, şikâyetlere neden olmakta ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf olarak adil yargılama taahhüdünde bulunmuş olan ülkemizin çare arayışlarını sürekli hale getirmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu kadar yoğun iş yükü sebebiyle, yüksek mahkemelerde dosyaların yeterince incelenmeden sonuçlandırıldığı algısı da farklı toplumsal kesimlerde varlığını maalesef korumaktadır.

İş yükü probleminin çözülmesi amacıyla yüksek mahkemelerde zaman zaman daire ve üye sayısı arttırılmıştır. En son 2011 yılında yürürlüğe giren, 6110 sayılı Kanunla Yargıtay'da

2 hukuk ve 4 ceza dairesi; Danıştay'da ise 2 dava dairesi kurulmuş, ayrıca her iki yüksek mahkemede bulunan dairelerin birden fazla heyetle çalışabilmesine imkan sağlanmıştır. Yüksek mahkeme dairelerinin birden fazla heyetle çalışabilmesine imkan sağlayan bu yasal altyapının oluşturulmasına rağmen dairelerdeki üye eksiklikleri fiilen birden fazla heyetin eşzamanlı çalışmasına engel olmaktadır.

Teklifle, yukarıda özetlenen ağır iş yükünün taşınabilmesi amacıyla Yargıtay'da sekiz yeni daire ve Danıştay'da yeni bir idari dava dairesi kurulmaktadır. Yargıtay bakımından yeni kurulacak bu dairelerin hukuk veya ceza dairesi olma niteliği, 28/6/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunla tanınan imkan doğrultusunda anılan Yüksek Mahkemece belirlenecektir. Bununla birlikte her iki yüksek mahkemede dairelerin birden fazla heyet halinde çalışabilmesini fiilen mümkün kılmak amacıyla eksik üye kadroları tamamlanmaktadır.

Öte yandan, Anayasanın 155 inci maddesinde, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olarak tanımlanan Danıştayın, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları ve kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını incelemek gibi istişari nitelikte görevleri de vardır. İstişari görevleriyle Danıştay, yürütme organına yardımcı bir inceleme, danışma ve karar organı vasfındadır. Danıştay'ın istişari görevleri ile yargı görevi birbirinden kesin olarak ayrılmış ve her iki görevi yürütecek daireler tamamen ayrı olarak oluşturulmuştur.

Teklifle, 1868 yılında Şuray-ı Devlet olarak kurulan ve önemli bir işlevi de yürütme organına danışmanlık yapmak olan Danıştayın bu fonksiyonu güçlendirilerek bir yeni "idari daire" daha kurulmaktadır. Böylece idari işlem henüz tesis edilmeden istişari görüş alınmasının, muhtemel ihtilafları ve davaları azaltacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak; adaletin gecikmesi, hukuksal ihtilafların çözümü için adres olan yargıya olan güveni ve ülkemizin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önündeki görünümünü olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, hukuk ve yargılanma güvenliğine hanel getirmeden adli süreçleri hızlandırmak, vatandaşlarımızın haklarına gecikmeden ulaşmalarını sağlamak teklifin temel önceliğidir.

Hazırlanan teklifle, yüksek yargı organlarının önünde bekleyen dosyaların bir an önce sonuçlandırılması, makul olmayan sürelerle yargılama iddialarına dayanan hak ihlali başvurularının önlenmesi ve toplumda aşınan yargıya güven duygusunun yeniden tesisi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut düzenlemeye göre atama yapılırken noterlerin kıdemlerinde eşitlik halinde değişik kriterler uygulanmaktadır. Değişiklikle, atama yapılırken noterlerin kıdemlerinde eşitlik olması halinde noterlik belge sıra numarasına göre işlem yapılması esası benimsenmektedir.

MADDE 2- Maddeyle, Danıştay Kanununun 11 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifte, Danıştay Kanununun 52 ve 52/A maddelerinde yapılan değişiklikle Danıştay “Başkanlar Kurulu” ve “Başkanlık Kurulu”nun görevlerinin yeniden düzenlenmesinin zorunlu sonucu olarak bu maddede de değişiklik öngörülmektedir.

MADDE 3- Maddeyle, Danıştay Kanununun 13 üncü maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle Danıştay’da “dava dairesi” sayısı on dörtten on beşe, “idari daire” sayısı birden ikiye ve toplamda Danıştayın daire sayısı on beşten on yediye çıkarılmaktadır.

Danıştay’da 14/10/2014 tarihi itibarıyla incelenmeyi bekleyen 305.259 dosya bulunmaktadır. Danıştay’daki bir dosyanın ortalama görülme süresinin 2012 yılında 535 gün, 2013 yılında ise 460 gün civarında seyrettiği dikkate alındığında halen yargılamaların makul sürede sonuçlandırılması kriterinin sağlanamadığı görülmektedir.

İş yükü probleminin çözülmesi amacıyla yüksek mahkemelerde zaman zaman daire ve üye sayısı arttırılmıştır. En son 2011 yılında yürürlüğe giren, 6110 sayılı Kanunla Danıştay’da 2 dava dairesi kurulmuştur. Teklifte, yukarıda özetlenen ağır iş yükünün taşınabilmesi amacıyla Danıştay’da yeni bir idari dava dairesi kurulmaktadır.

Öte yandan Danıştayın, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları ve kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını incelemek gibi istişari nitelikte görevleri de vardır. İstişari görevleriyle Danıştay, yürütme organına yardımcı bir inceleme, danışma ve karar organı vasfındadır. Teklifte, 1868 yılında Şuray-ı Devlet olarak kurulan ve önemli bir işlevi de yürütme organına danışmanlık yapmak olan Danıştayın bu fonksiyonu güçlendirilerek bir yeni “idari daire” daha kurulmaktadır.

MADDE 4- Maddeyle, Danıştay Kanununun 14 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Danıştay Kanununun 52 ve 52/A maddelerinde yapılan değişikliğin zorunlu sonucu olarak bu maddede de değişiklik öngörülmektedir. Öte yandan, Danıştay dava dairelerinde görev yapacak üyelerin yükseköğrenimlerini, hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yer veren siyasal bilimler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında yapmış olmalarını zorunlu kılan hüküm yürürlükten kaldırılarak diğer uzmanlık alanlarından gelen Danıştay üyelerinin bilgi ve tecrübelerinin dava dairelerindeki çalışmalara aktarımı mümkün hale getirilmektedir.

MADDE 5- Maddeyle, Danıştay Kanununun 16 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Danıştay’da halen bir olan “idari daire” sayısının ikiye çıkarılmasının zorunlu sonucu olarak bu maddede de düzenleme yapılmakta ve idari dairelerin kararlarının denetim mercii olan İdari İşler Kurulunun oluşumu, her idari dairenin İdari İşler Kurulunda temsilinin sağlanması amacıyla yeniden belirlenmektedir.

MADDE 6- Maddeyle, Danıştay Kanununun 26 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 26 ncı maddede, idari dava ve uyuşmazlıkları karara bağlayacak daireler,

numaraları belirtilmek suretiyle sayılmaktadır. Aynı kapsamda bir idari dava dairesi daha kurulması sebebiyle yeni kurulacak dairenin numarasının belirtilmesi suretiyle değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle, Danıştay Kanununun 41 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 41 inci maddede, idari işlere bakacak daire Birinci Daire olarak belirlenmektedir. Yeni kurulan bir idari daire de aynı kapsamdaki işlere bakacağından yeni kurulacak bu istişari dairenin numarasının belirtilmesi suretiyle maddede değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 8- Maddeyle, Danıştay Kanununun 42 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 42 nci maddede idari daire olarak görev yapan Birinci Dairenin görevleri düzenlenmektedir. Yeni kurulması öngörülen Onyedinci Dairenin de idari daire olarak görev yapması öngörülmekle anılan dairenin görevlerinin de aynı kapsamda belirlenmesi suretiyle düzenleme yapılmaktadır. Öte yandan idari daireler arasındaki işbölümünün Danıştay Başkanı tarafından yapılması hükme bağlanmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, Danıştay Kanununun 52 nci maddesinde değişiklik öngörülmektedir. 52 nci maddede Danıştay Başkanlar Kurulunun görevleri arasında sayılan; üyelerin görev yerlerini belirlemek, zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek ve tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek şeklindeki görevlerin, daha hızlı ve etkin karar alma imkanına sahip olan Başkanlık Kuruluna devrinin sağlanması amacıyla bu maddede düzenleme yapılmaktadır. Bu sayede daire başkanlarının, yargılama faaliyetlerine odaklanmaları ve idari işler sebebiyle daire işlerinden geri kalmamaları amaçlanmaktadır. Ayrıca bu değişiklikte, Yargıtay Kanununun 18 inci maddesinde yer alan Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun görevleriyle uyum sağlanmaktadır.

MADDE 10- Maddeyle, Danıştay Kanununun 52/A maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Danıştay Kanununun 52 nci maddesinde yapılan değişikliğin uzantısı olarak Başkanlık Kurulunun görevleri yeniden düzenlenmektedir. Bu kapsamda Başkanlar Kurulunun görev alanından çıkarılan konular, Başkanlık Kurulunun görevleri arasına alınmaktadır.

MADDE 11- Maddeyle, Danıştay Kanununa geçici 26 ncı madde eklenmektedir. Danıştay'da biri idari dava dairesi, biri idari daire olmak üzere iki daire kurulmakta ve buna bağlı olarak yeni üye kadroları ihdas edilmektedir. Böylece Danıştay'ın tüm dairelerinin, bir başkan ve on üyeden oluşarak birden fazla heyet halinde fiilen çalışabilmesi sağlanmaktadır. Yeni üyelerin seçilmesinden sonra yapılacak iş ve işlemleri belirlemek amacıyla bu geçici madde düzenlemesi yapılmaktadır.

MADDE 12- Maddeyle, Yargıtay Kanununun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle otuz sekiz olan daire sayısı kırk altıya çıkarılmaktadır. Böylelikle Yargıtay'da geçen temyiz inceleme süresinin kısaltılması amaçlanmaktadır.

30 Eylül 2014 tarihi itibarıyla Yargıtay ceza dairelerinde 394.617 derdest dosya; hukuk dairelerinde ise, 215.175 derdest dosya bulunmaktadır. Buna ek olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında, dairelerine gönderilmeyi bekleyen 300.000'i aşkın dosya bulunmaktadır.

2011 yılında Yargıtay üye sayısında yapılan artışın, biriken iş yükünü eritmeye yeterli olmadığı görülmektedir. Ayrıca, ceza dairelerinde davaların ortalama görülme süresi 2012 yılı itibarıyla 306 gün iken, bu sayı 2013 yılında 328 güne yükselmiştir. Bu rakamlar da ceza dairelerinin iş yükünde önemli bir azalma olmadığını göstermektedir. Yüksek mahkemedeki

dosyaların sonuçlanma süreleri de bu tabloyu teyit etmektedir. Örneğin, elindeki mevcut dosyaları 6. Ceza Dairesi 24 ayda, 10. Ceza Dairesi 39 ayda ve 11. Ceza Dairesi 19 ayda sonuçlandırabilecek durumdadır. Bu tahmin, dairelerin geçmiş dönem çalışma performansları ile başkaca hiçbir işe bakmamaları şartına dayalı olup, yeni gelecek dosyalar belirtilen süreleri daha da uzatacaktır.

İş yükü probleminin çözülmesi amacıyla yüksek mahkemelerde zaman zaman daire ve üye sayısı arttırılmıştır. En son 2011 yılında yürürlüğe giren, 6110 sayılı Kanunla Yargıtay'da 2 hukuk ve 4 ceza dairesi kurulmuş, ayrıca yüksek mahkemede bulunan dairelerin birden fazla heyetle çalışabilmesine imkan sağlanmıştır. Buna rağmen dairelerdeki üye eksiklikleri, birden fazla heyetin eşzamanlı çalışmasına fiilen engel olabilmektedir.

Maddeyle, belirtilen ağır iş yükünün taşınabilmesi amacıyla Yargıtay'da sekiz yeni daire kurulmaktadır. Yeni kurulacak bu dairelerin hukuk veya ceza dairesi olma niteliği, 28/6/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunla tanınan imkan doğrultusunda Yüksek Mahkemece belirlenecektir.

MADDE 13- Maddeyle, Yargıtay Kanununun 36 ncı maddesinde değişiklik yapılarak Yargıtay tetkik hakimlerinin atanmalarına ilişkin usul değiştirilmekte ve Danıştay tetkik hakimlerinin atanmasına ilişkin usul benimsenerek iki yüksek mahkeme arasında uyum sağlanmaktadır.

MADDE 14- Maddeyle, Yargıtay Kanununa geçici 14 üncü madde eklenmektedir. Yargıtay'da sekiz yeni daire kurulmakta ve buna bağlı olarak yeni üye kadroları ihdas edilmektedir. Böylece Yargıtay dairelerinin, bir başkan ve on üyeden oluşarak birden fazla heyet halinde fiilen çalışabilmesi sağlanmaktadır. Yeni üyelerin seçilmesinden sonra yapılacak iş ve işlemleri belirlemek amacıyla bu geçici madde düzenlemesi yapılmaktadır.

MADDE 15- Maddeyle, Hakimler ve Savcılar Kanununa iki yeni madde eklenmektedir. Eklenen 112/A maddesiyle, icra ettikleri görevin niteliği itibariyle pek çok tehdit ve tehlikeye açık olan hâkim ve savcılar, kolluk görevlileri gibi zati silah edinebilmeleri imkanı getirilmektedir.

Eklenen 112/B maddesi uyarınca hakim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartlarının, tüm resmi ve özel kuruluşlarca resmi kimlik olarak kabul edilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 16- Maddeyle, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Ceza mahkemelerinin oluşumuna ilişkin mevcut sistemde, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla mahkeme dairesi oluşturulabilmektedir. Bu durumda, mahkemeye gelen işler, sayısal anlamda tevzi edilmektedir. Bu uygulama bir mahkeme veya hâkimi birbirinden farklı problemleri çözme zorunluluğunda bırakmaktadır. Buna karşılık, günümüzde birçok bilim dalında uzmanlaşma yaygınlaşmış, hatta temel bilim dallarının altında mikro uzmanlık alanları oluşmuştur. Bu anlamda bir ihtisaslaşmaya mahkemelerde de ihtiyaç vardır.

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde 2013 yılında 6460 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, idare veya vergi mahkemeleri bakımından benzeri bir hüküm getirilmiştir. Buna göre, "Aynı yargı çevresinde birden fazla idare veya vergi mahkemesinin faaliyet gösterdiği hâllerde, özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, mahkemeler

arasındaki iş bölümü Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete’de yayımlanır. Mahkemeler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.”

Aynı hüküm, 6460 sayılı Kanunla 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 5 inci maddesine de eklenmiştir. Buna göre “İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde hukuk mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete’de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.”

Yargıtay ve Danıştay’da da ihtisaslaşmaya dayalı iş bölümü söz konusudur.

Değişiklikle, mahkemelerin ihtisaslaşmasına ilişkin bu ilkenin ceza mahkemelerine de teşmil edilmesi amaçlanmaktadır.

Anayasanın 142 nci maddesine göre, mahkemelerin görevi kanunla belirlenmektedir. Düzenlemeyle o yer mahkemelerinin kanunla belirlenmiş görev alanının idari bir kararla değiştirilmesi söz konusu olmayıp, bilakis aynı yer mahkemesinin kendi daireleri arasında iş dağılımı esası getirilmektedir. Bilindiği üzere, birden fazla dairesi bulunsu dahi aynı yer mahkemesine gelecek dava konuları, ilgili kanunlarda ayrıntılı olarak belirtilmiş olup, yapılan bu düzenleme kanunlara uyumlu olarak aynı yer mahkemelerine gelecek dava konularını etkilememekte, sadece aynı yer mahkemelerinin kendi daireleri arasında dava konularına göre bir ayırım yapılmaktadır.

Yapılması öngörülen değişikliğe göre daireler, tevzi edilen davalara bakmakla yükümlü olacaklardır. Ayrıca maddede yapılan düzenlemeyle, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca iş dağılımının yapıldığı tarih itibarıyla görülmekte olan davalarda daireler, dava dosyalarını iş bölümüne dayanarak diğer bir daireye gönderemeyeceklerdir.

MADDE 17- Maddeyle, Yargıtay ve Danıştay’da yeni kurulan dairelere ilişkin kadro ihdası yapılmakta ve düzenlenen listeler 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümlerine eklenmektedir.

MADDE 18- Yürürlük maddesidir.

MADDE 19- Yürütme maddesidir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 27 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Atama yapılırken, aynı sınıftan noterlerin meslekteki kıdemleri esas alınır. Kıdemde eşitlik halinde Adalet Bakanlığınca verilen noterlik belge sıra numarası önce olan tercih edilir.”

MADDE 2- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 2575 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ondördü” ibaresi “onbeşi”, “biri” ibaresi “ikisi” ve “onbeş” ibaresi “onyedi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 2575 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“1. İdari İşler Kurulu, idari dairelerin başkanları ile her takvim yılı başında Başkanlık Kurulunca her idari daireden seçilecek bir üye ve her dava dairesinden seçilecek bir başkan veya üyeden oluşur. Kurulun seçimle belirlenen üyeliklerinde boşalma olması halinde Başkanlık Kurulunca otuz gün içinde seçim yapılır.”

MADDE 6- 2575 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Ondördüncü ve Onbeşinci” ibaresi “Ondördüncü, Onbeşinci ve Onaltıncı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 2575 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde yer alan “Birinci Daire ve” ibaresi “Birinci ve Onyedinci daireler ile” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 2575 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin başlığı “Birinci ve Onyedinci dairelerin görevleri” şeklinde; birinci fıkrasında yer alan “Birinci Daire:” ibaresi “1. Birinci ve Onyedinci daireler:” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. İdari daireler arasındaki işbölümü Danıştay Başkanı tarafından yapılır.”

MADDE 9- 2575 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 52/A- 1. Başkanlık Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.

b) Zorunlu hâllerde, daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.

c) Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görececekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.

d) Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerini belli etmek veya bu işleri yapmak.

e) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.”

MADDE 11- 2575 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 26- 1. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde bu Kanuna göre oluşturulan Danıştay üyeliği kadroları için seçim yapılır.

2. Seçimin tamamlandığı tarihten itibaren on gün içinde Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak, dava daireleri arasındaki işbölümüne ilişkin karar tasarısını hazırlar ve Danıştay Genel Kurulunun onayına sunar. Danıştay Genel Kurulu, tasarımı beş gün içinde karara bağlar. Danıştay Genel Kurulunun işbölümünün onaylanmasına ilişkin kararı derhal Resmî Gazetede yayımlanır ve yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.

3. Başkanlık Kurulu, işbölümüne ilişkin kararın Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.

4. Danıştay Genel Kurulunun işbölümünün onaylanmasına ilişkin kararı uygulanmaya başlayınca kadar bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki işbölümüne ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur.

5. Daha önce başka dairelerde görülmekte olup da dairesi değiştirilen dava dosyaları mevcut hâllerile ilgili daireye gönderilir.”

MADDE 12- 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 5 inci maddesinde yer alan “otuz sekiz” ibaresi “kırk altı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 2797 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirmiştir.

“MADDE 36- Yargıtayda yeteri kadar tetkik hakimi bulunur. Tetkik hakimleri meslekte en az beş yılını fiilen doldurmuş adli yargı hakim ve Cumhuriyet savcılar arasından Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atanır.”

MADDE 14- 2797 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 14- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde bu Kanuna göre oluşturulan Yargıtay üyeliği kadroları için, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçim yapılır.

Birinci fıkra uyarınca seçimin yapıldığı tarihten itibaren on gün içinde Birinci Başkanlık Kurulu yeniden belirlenir.

Belirlenen Birinci Başkanlık Kurulu on gün içinde, iş durumunu dikkate alarak, ceza ve hukuk dairelerinin sayısı ile bu daireler arasındaki işbölümüne ilişkin karar tasarısını hazırlar ve Yargıtay Büyük Genel Kurulunun onayına sunar. Yargıtay Büyük Genel Kurulu, tasarımı beş gün içinde karara bağlar. Yargıtay Büyük Genel Kurulunun işbölümünün onaylanmasına ilişkin kararı derhal Resmî Gazetede yayımlanır ve yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.

Birinci Başkanlık Kurulu, işbölümüne ilişkin kararın Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde

bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.

Yargıtay Büyük Genel Kurulunun işbölümünün onaylanmasına ilişkin kararın uygulanmaya başlayıncaya kadar bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki işbölümüne ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur.

Daha önce başka dairelerde görülmekte olup da dairesi değiştirilen dava dosyaları mevcut hâlleriyle ilgili daireye gönderilir.”

MADDE 15- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 112 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

“Silah edinme:

MADDE 112/A- Hakim ve savcılar, Emniyet Genel Müdürlüğünce, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 8 inci maddesi uyarınca temin edilen yerli veya ithal tabancaları, anılan maddedeki şartlar uyarınca, bedeli mukabilinde, zati silah olarak satın alabilirler.

Mesleki kimlik kartı:

MADDE 112/B- Hakim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, tüm resmi ve özel kuruluşlarca resmi kimlik olarak kabul edilir.”

MADDE 16- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar, Resmî Gazetede yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmakla yükümlüdür. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca iş dağılımının yapıldığı tarih itibarıyla görülmekte olan davalarda daireler, iş bölümü gerekçesiyle dosyaları diğer bir daireye gönderemez.”

MADDE 17- Bu Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin, (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek (II) sayılı cetvelin Yargıtay Başkanlığına ait bölümüne; ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin, (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek (II) sayılı cetvelin Danıştay Başkanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1 SAYILI LİSTE)
(I) SAYILI CETVEL

KURUMU	: YARGITAY			
TEŞKİLATI	: MERKEZ			
İHDAS EDİLEN KADROLARIN				
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
GİH	Yazı İşleri Müdürü	1	4	4
GİH	Yazı İşleri Müdürü	2	4	4
GİH	Şef	4	16	16
GİH	Zabıt Katibi	8	25	25
GİH	Zabıt Katibi	6	25	25
GİH	Zabıt Katibi	4	14	14
GİH	Sekreter	10	4	4
GİH	Sekreter	8	4	4
GİH	Mübaşir	10	8	8
GİH	Hizmetli	11	16	16
GİH	Şoför	10	8	8
TOPLAM			128	128

(2) SAYILI LİSTE
(II) SAYILI CETVEL

KURUMU	: YARGITAY			
TEŞKİLATI	: MERKEZ			
İHDAS EDİLEN KADROLARIN (MESLEK MENSUPLARI)				
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
	Daire Başkanı	1	8	8
	Üye	1	120	120
TOPLAM			128	128

(3) SAYILI LİSTE
(I) SAYILI CETVEL

KURUMU	: DANIşTAY			
TEşKİLATI	: MERKEZ			
İHDAS EDİLEN KADROLARIN				
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
GİH	Yazı İşleri Müdürü	3	2	2
GİH	şef	4	4	4
GİH	Zabıt Katibi	8	8	8
GİH	Zabıt Katibi	6	8	8
GİH	Sekreter	8	2	2
GİH	Mübařır	8	2	2
GİH	Hizmetli	11	4	4
GİH	şoför	10	2	2
TOPLAM			32	32

(4) SAYILI LİSTE
(II) SAYILI CETVEL

KURUMU	:	DANIŞTAY		
TEŞKİLATI	:	MERKEZ		
İHDAS EDİLEN KADROLARIN (MESLEK MENSUPLARI)				
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
	Daire Başkanı	1	2	2
	Üye	1	37	37
TOPLAM			39	39